

Amsterdam, 15 maart 2023

Onderwerp: Reactie internetconsultatie Wet regulering sekswerk (Wrs)

Graag maakt Soa Aids Nederland via de internetconsultatie van de mogelijkheid gebruik haar visie op de voorliggende nota van wijziging van de Wet regulering sekswerk (Wrs) toe te lichten. Wij maken ons grote zorgen over de verwachte effecten van de wet, die lijnrecht tegenover de oorspronkelijke doelstelling staan om misstanden te bestrijden en de positie van sekswerkers te verbeteren.

Soa Aids Nederland helpt publiek en professionals om de seksuele gezondheid van iedereen in Nederland te bevorderen. We verlagen de belasting van hiv en andere soa's door deze succesvol te voorkomen, op te sporen en te behandelen. Het normaliseren van soa's en tegengaan van stigma is daarbij essentieel. Kennis, onderzoek, praktijk, beleid en lobby brengen we bij elkaar. Vanuit die basis voorzien we iedereen van betrouwbare informatie en advies op maat, stimuleren we professionele kwaliteit en vernieuwen we preventie en zorg. Dit doen we samen met communities, professionals in preventie en zorg en beleidsmakers. Via projecten als de [Klachtenbalie](#) voor sekswerkers, [Ugly Mugs](#) NL en de Sekswerk Alliantie Destigmatisering ([SWAD](#)) zet Soa Aids Nederland zich expliciet in voor de rechten, veiligheid en gezondheid van sekswerkers.

In deze reactie zullen we kort uiteenzetten wat onze zorgen en bezwaren zijn rondom het voorliggende wetsvoorstel. Samenvattend, beslaan onze voornaamste bezwaren de volgende punten:

- **Verplichte registratie:** tot nu toe blijkt uit niets dat het verplicht registreren van sekswerkers iets positiefs betekent voor het tegengaan van misstanden. Wel zijn er zorgen over en bewijs voor de negatieve consequenties van de verplichte registratie van sekswerkers.
- **Criminalisering klanten:** met de verwachting dat weinig sekswerkers zich zullen registreren, wordt een groot deel van de klanten gecriminaliseerd (dit is het 'Zweeds model'). Uit internationaal onderzoek weten we dat dit desastreuus is voor de gezondheid en veiligheid van sekswerkers. Het staat hiermee haaks op de beoogde doelstelling van het wetsvoorstel.

+31 20 626 26 69
info@soaids.nl
www.soaids.nl

Condensatorweg 54
1014 AX Amsterdam
The Netherlands

KvK Amsterdam
41207989

- **Leeftijdsverhoging:** bij de beschreven verwachting van een kwetsbaarheid van jongere sekswerkers tussen de 18 en 21 jaar, is hun positie illegaliseren een keuze die averechts uit zal pakken. Jonge sekswerkers verdienen gelijke rechten en behandeling, net zoals andere jonge werkenden. Toegang tot zorg, hulpverlening en gerechtigheid wordt door een illegale positie bemoeilijkt.

1. Tegen verplichte registratie

Sekswerkers die zonder vergunning maar wél vrijwillig werken, volwassen zijn en in Nederland werkzaam mogen zijn, worden door de voorgestelde wetgeving in essentie gecriminaliseerd. Onderzoek heeft aangetoond dat het registreren van sekswerkers leidt tot het ervaren van meer stigma, onveiligheid en verminderd welbevinden. Onder andere UNAIDS^[1], WHO^[2], en UNDP^[3] adviseren in internationale richtlijnen voor hiv- en soa zorg om sekswerkers niet te registreren maar juist voor decriminalisatie te kiezen en hen zo onbelemmerd toegang te geven tot het regulier arbeidsrecht en goede gezondheidszorg. Het wetsvoorstel laat echter een heel andere beleidskeuze zien.

Uit ervaringen en onderzoek in Duitsland met soortgelijke wetgeving omtrent registratie, blijkt dat zo'n 83% van de sekswerkers zich uiteindelijk niet laat registreren, bijvoorbeeld uit angst voor repercussies bij het uitlekken van hun persoonlijke data^[4]. De sekswerkers die voorheen legaal werkten, zijn na de inwerkingtreding van de *Prostituiertenschutzgesetz*, in de illegaliteit verdwenen^[5]. Dit duidt op de mogelijkheid dat ook hier er niet meer, maar juist minder zicht zal komen op het illegale deel van de sector, en deze enkel zal vergroten. Dit verhoogt de kans op misstanden aanzienlijk.

Hoewel de bestuurlijke boete voor sekswerkers is geschrapt bij onvergund werken, een wijziging die wij verwelkomen, is volgens de Memorie van Toelichting, artikel 4.2 'Bestuurlijke boete': *'niet uit te sluiten dat er via de civielrechtelijke weg mogelijkheden blijven bestaan om op te treden.'* Deze dreiging die de sekswerker boven het hoofd hangt zal de weg naar politie en hulpverlening verder bemoeilijken.

D – wijziging artikel 16

Het verwerken van bijzondere persoonsgegevens van sekswerkers middels een landelijke database, inclusief gegevens over seksuele gerichtheid, ras, etnische afkomst of gezondheidsgegevens, **gaat in tegen onze grondrechten en brengt sekswerkers in gevaar**. Ook hier heeft de sekswerkgemeenschap zich reeds tegen uitgesproken, onder andere in de internetconsultatie rond de Wet gemeentelijk

toezicht seksbedrijven (Wgts). Ook de Autoriteit Persoonsgegevens^[6] en de Raad van State^[7] hebben gewaarschuwd voor de grove schending van rechten die hiermee wordt voorgesteld. **Een dusdanige inperking van de rechtspositie van een gemarginaliseerde groep mensen, brengt serieuze risico's met zich mee.** Soa Aids Nederland is van mening dat er onvoldoende sprake is van een 'zwaarwegend algemeen belang', of bewijs hiertoe, om deze inperking van rechten te rechtvaardigen.

2. Criminalisering van de klant schaadt de sekswerker

Uit de nota blijkt dat naar verwachting ongeveer een derde van alle sekswerkers in Nederland (geschat op 27.000) zich zal aanmelden voor een vergunning. Dat zijn om en nabij de 10.000 vergunningen. Het doel van deze wet is het beter in kaart brengen van misstanden. Echter, wordt er geen extra lastendruk verwacht voor de politie, noch wordt er meer geld vrijgemaakt voor het juridisch afhandelen van misstanden tegen sekswerkers. **Wij vragen ons af hoe deze verwachting strookt met de doelstelling van de wet en de beoogde middelen hiertoe.**

Voor de bijna 20.000 sekswerkers die geen vergunning willen of kunnen aanvragen betekent dit dat zij in Nederland onder het 'Zweedse model' zullen werken, waarbij de klant en vele derde partijen gecriminaliseerd worden. **Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat deze vorm van criminalisering van de branche tot meer geweld en verdere uitsluiting van sekswerkers in de maatschappij zal leiden**^{[8][9]}. Dit staat haaks op de doelstelling om misstanden te bestrijden en de positie van sekswerkers te verbeteren.

E en F – wijziging artikel 40

Met deze wijziging worden klanten aangemoedigd tot het aangeven van sekswerkers bij de politie. Uit de toelichting blijkt dat **de misstanden die in dit lid bedoeld worden, geen daadwerkelijke misstanden zijn.** Het gaat hier om het ontbreken van een vergunning of het feit dat iemand persoonlijke keuzes maakt rondom seksuele risico's. De politie zou kunnen worden gebeld wanneer iemand minder veilig heeft gevreeën of zich niet comfortabel voelt met de risico's die hangen aan het geregistreerd worden in een landelijke database, maar er geen sprake is van onvrijwilligheid of uitbuiting.

Door deze onzekere rechtspositie bij wet te verankeren, krijgt men handvatten aangereikt om sekswerkers mogelijk te chanteren. Bij Ugly Mugs Nederland, het waarschuwings platform voor sekswerkers tegen gewelddadige klanten, zien we

meldingen voorbij komen waarbij klanten sekswerkers proberen te chanteren om (gratis) diensten te leveren. Wanneer ze dit niet doen, dreigen ze met aangiftes bij gemeenten, Belastingdienst en politie. Ugly Mugs NL vreest dat het aantal dergelijke meldingen enkel zal stijgen met de komst van artikel 40 lid twee.

3. Zorgen om jonge sekswerkers

Op dit punt herhalen we graag de zorgen die de Raad van State eerder heeft geuit in haar kritiek op de eerdere versie van het wetsvoorstel. De leeftijdsverhoging naar 21 jaar is gebaseerd op een vermeende kwetsbaarheid van jongere sekswerkers. **Ongeacht de feiten achter deze redenering over jonge werkenden, is het verzwakken van hun rechtspositie risicovol en onrechtmatig. Het bestrijden van slachtofferschap gaat namelijk samen met het versterken van de rechtspositie.**

Deze verhoging van de leeftijdsgrens, alsook de zelfredzaamheidstest, is in strijd met de **vrijheid van beroepskeuze** en het recht van elke volwassen burger om zelf te beslissen over hun lijf en leven en hoe zij hun arbeid wensen te verkopen. Het is dan ook de vraag of een dergelijke inperking van de vrije beroepskeuze juridisch houdbaar is onder art. 19 sub. 3 van onze grondwet (vrije arbeidskeuze). Dit geldt ook voor het verbod op discriminatie.

Samenvattend: het welzijn en de veiligheid van sekswerkers komt met dit wetsvoorstel in het geding

Soa Aids Nederland is niet van mening dat er met de nota van wijziging voldoende recht wordt gedaan aan de eerdere reactie van de Raad van State op het wetsvoorstel, de kritiek vanuit de Autoriteit Persoonsgegevens, de voorgaande internetconsultatie, het protest uit de branche en een veelvoud aan wetenschappelijk bewijs, die zich allen duidelijk tegen deze beleidsrichting uitspreken. Wij vrezen dat een groep mensen die in onze maatschappij kwetsbaar gemaakt wordt door stigma, uitsluiting en vooralsnog ontoereikend beleid, verder ondergronds dreigt te worden gedreven met alle mogelijke gevolgen van dien. **We vragen daarom met klem om een andere weg in te slaan en te kiezen voor beleid en wetgeving die zich baseren op feiten en wetenschappelijk onderzoek, en gezondheid, veiligheid en gelijke rechten voorop stelt.**

Onze organisatie draagt graag met raad en daad bij aan de totstandkoming van een verdere open discussie met betekenisvolle participatie van sekswerkers en

omringende professionals om zo te komen tot een effectief, constructief en samenwerkend beleid.

Met vriendelijke groet,

Mark Vermeulen
directeur Aidsfonds - Soa Aids Nederland

.....

^[1] <https://www.unaids.org/en/topic/decriminalization>

^[2] <https://www.who.int/teams/global-hiv-hepatitis-and-stis-programmes/populations/sex-workers>

^[3] <https://stories.undp.org/world-aids-day-2022-we-need-human-rights-based-laws>

^[4] Deutscher Bundestag. (2019). Evaluierung des Prostitutionsgesetzes, und des effektiven Schutzes Prostituerter. Drucksache 19/7810. Antwort der Bundesregierung der Abgeordneten Gyde Jensen, Nicole Bauer, Alexander Graf Lambsdorff, weiterer Abgeordneter und der Fraktion der FDP, Drucksache 19/7322.

^[5] Degenhardt, T., & Lintzen, L.M. (2019). Auswirkungen des Prostituiertenschutzgesetzes auf die Prostitutionsszene in NRW. Dortmund (Zweite korrigierte Fassung vom 14.05.2019), Dortmund, 2019.

^[6] <https://sekswerkexpertise.nl/advies-autoriteit-persoonsgegevens-over-de-wrs/>

^[7] <https://www.raadvanstate.nl/@121782/w16-20-0238-ii/>

^[8] <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/01/ireland-laws-criminalizing-sex-work-are-facilitating-the-targeting-and-abuse-of-sex-workers/>

^[9] *Twenty years of failing sex workers. A community report on the impact of the 1999 Swedish Sex Purchase Act*; Giametta, C., Le Bail, H., & Mai, N. (2018).